

* Contact MET DE JONGEREN

Doe het nu!

„Zoo doet het nu.” — Enkele jaren geleden is het, dat deze vier woorden vóór me kwamen te staan; dwingend en onverbiddelijk m'n aandacht vroegen. 'k Probeerde wel ze af te schepen met een „later,” of „'k zal er nog wel eens over denken,” maar 't hielp niets. Ze lieten zich niet wegduwen, hoogstens voor een oogenblik, keerden dan weer terug, rukten en plukten aan m'n laksheid, m'n bedachtzaamheid, m'n onwil. Ze vroegen een daad, en ze verwachtten die nu.

„Zoo doet het nu.” — Hoe kwam het, dat ze zoo opeens m'n rustige, weinig bewogen leventje wilden binnendringen? 't Was het „motto” voor de eerste maanden, die 'k meemaakte in een Bijbelschool. Verfrischt en verkwikt na onze reis, zaten we — een 25 meisjes uit verschillende plaatsen en landen — 's avonds bij elkaar in de gezellige zitkamer. Toen vertelde de directrice iets over ons „motto.” Van dat oogenblik af lieten die woorden me niet met rust.

„Zoo doet het nu.” — „Wat willen die woorden eigenlijk?” vraag je je wellicht af, gij die dit leest. Wilt ge 't weten, ga dan even in gedachten mee naar een oud gebeuren van eeuwen terug. Israels koning, Saul, was gestorven. David was de man, die in zijn plaats zou moeten komen. Zóó wilde God het. Maar Abner, Sauls krijgsoverste, maakte, tegen beter weten in, Isboseth koning over Israel. Juda alleen volgde David na. Een burgeroorlog ontstond, die lange jaren duurde. Totdat er vrij plotseling een eind aan kwam. Abner kreeg ongenoegen met Isboseth, en wendde zich tot David om een verbond te sluiten. Hij riep de oudsten van het volk bij elkaar, en sprak hen toe. Zijn toespraak luidde als volgt: „Gij hebt David te voren lang tot een koning over u begeerd. Zoo doet het nu.” (2 Samuel 3 : 17, 18.) Lang te voren hadden ze 't gewild; waarom dan nooit gedaan? Mogelijk waren ze bang voor Abner, vonden 't te moeilijk om tegen den stroom op te roeien, misschien ook waren ze alleen maar laks, of stond hun trots hen in den weg. Ze hadden wel gewild, maar toch niet gedaan.

„Zoo doet het nu.” — Abner had dit gezegd. Nu was er de gelegenheid om door een daad te laten zien, wat in hun hart leefde. Ze moesten zich overgeven, heelemaal en onvoorwaardelijk.

480

Ge wordt zeker wat ongeduldig! 't Is er ons natuurlijk om te doen, te weten wat die woorden nu toch met ons persoonlijk te maken hebben; wat ze in ons eigen leven kunnen gaan beteekenen. Bij hen ging 't om een koning, een heerscher, die over hun lot en leven, hun doen en laten zou hebben te beslissen. Bij ons gaat 't om Jezus Christus, die Heer van ons leven wil zijn. Overgave, geheel en onvoorwaardelijk vroeg Hij van mij, en vraagt 't nu ook van u. We weten in deze dagen heel goed, wat overgave beteekent: afstand doen van eigen wil, van eigen recht, de wapens neerleggen. 't Kan best zijn, dat 't u gaat, zooals 't mij gegaan is. 'k Kende Hem als mijn Heiland, die voor mij Zijn leven gaf, wilde wel graag steeds weer van Hem ontvangen, terwijl 't niet tot mij doordrong, dat Hij nu ook mij heelemaal wilde hebben. Het korte zinnetje: „Zoo doet het nu...” met daarachter de oude geschiedenis, die er beteekenis aan gaf, schudde mij wakker, en hoewel 'k me verweerde, bracht 't me tenslotte tot de daad. „Zoo doet het nu.” — Tot jullie, jongeren, komt die vraag vandaag. 't Is nù noodiger dan ooit, nu zoo-

veel ontredderd is, zooveel verbroken, zoo velen niet meer weten, hoe verder te gaan, dat Hij ten volle op ons kan rekenen. Hebt ge 't eigenlijk ook al zoo lang wel gewild? Maar was je te traag; kwam je trots er tegenop; was je bang, dat je zooveel zou moeten loslaten, dat je te veel tegen den stroom-op zou moeten roeien? Zet al die bezwaren op zij, en geef je gewonnen! 'k Kan zeggen, dat mijn leven sindsdien veel rijker en mooier geworden is; dat Hij on-eindig veel meer geeft, dan we ooit zouden kunnen verliezen of opgeven.

„Zoo doet het nu.” — Laat 't ons „motto” zijn voor dezen tijd. Telkens zal 't als een aansporing zijn, ook als je eenmaal je leven tot Zijn beschikking hebt gesteld. Dát zal kunnen worden een aaneenschakeling van momenten, die van je vragen een daad: een vriendelijk woord, een kleine handreiking, een doorgeven van wat je zelf ontving... Hij zal je met Zijn liefde en Zijn kracht doorstralen; daarom zul je die daad kunnen volbrengen, en 't zal je blij en gelukkig maken.

„U wil 'k mij geven, neem heel mijn leven.

Alles, ja alles, wat 'k immer begeer, Geef 'k U met vreugde, mijn Jezus, mijn Heer.”

Lineke van Leeuwen

ADOLF VAN NASSAU

1540 - 11 JULI - 1940

*Want ja! om Neêrlands zaak
met Nassau's zwaard te helpen;
stond heel het Stamhuis op,
de Leeuw met al zijn welpen.*

I. Da Costa

Op 22 April 1567 verliet Prins Willem van Oranje ons Vaderland en trok als balling naar den Dillenburg. Hij deed dit, omdat Alva met zijn tienduizend „zwartbaarden” in aantocht was en omdat hij heel zeker wist, dat hij, Willem van Oranje, boven aan de lijst der ter dood veroordeelden stond, welke lijst Alva meebracht naar de Nederlanden. Maar al verliet de Prins ons land, hij vergat het daarom allerminst. Volkomen naar waarheid kon de dichter van het Wilhelmus dan ook twee jaar later schrijven:

Lijdt u mijn ondersaten,
Die oprecht sijt van aert;
Godt zal u niet verlaten,
Al sijt ghij nu beswaert,
Die vroom begeert te leven,

Bidt Godt nacht ende dach,
Dat Hij mij cracht wil gheven,
Dat ick u helpen mach.

Dit gebed werd verhoord.

De Prins vond op den Dillenburg zijn vrome moeder Juliana en z'n vier broeders Jan, Lodewijk, Adolf en Hendrik ten volle bereid mee te werken aan de bevrijding van de Nederlanden.

Moeder Juliana zou mee helpen, door haar gebed, het krachtig gebed van een rechtvaardige, en met het ten offer brengen van haar kostbaarheden.

Jan zou den strijd financieren en Lodewijk, Adolf en Hendrik zouden met inzet van hun jonge leven voor de Nederlanden opkomen.

Men vraagt zich af, hoe het mogelijk was, dat het geheele Stamhuis van Nassau als één man in het geweer vloog, om de lage landen bij te staan in hun verzet tegen het oppermachtige Spanje.

Het antwoord op die vraag geeft

Juliana van Stolberg. Zij had bij de opvoeding van haar kroost, haar kinderen steeds voorgehouden om immer het eeuwige te stellen boven het tijdelijke.

Aan haar zoon Lodewijk schreef zij eens: „Laat u niet door menselijke wijsheid verleiden, doch bid veel eer met allen ijver tot uwen Hemelschen Vader, om Zijnen Heiligen Geest, dat Die ulieder harten verlichte, opdat gij Zijn Goddelijk Woord zooveel in u is, bevordert, niet tegen hetzelfde handelt, *maar in alles het eeuwige meer liefhebt dan het tijdelijke.*”

Met het geld, dat voorhanden is en dat verkregen is door het verkoopen van kostbare sieraden, wordt een leger gehuurd. Vervolgens wordt een krijgsplan in elkaar gezet.

Adolf zal met Lodewijk naar het Noorden trekken en daar een inval in de Nederlanden doen.

Adolf is nog jong. Hij is geboren op 11 Juli 1540 en dus pas 27 jaar oud. De geschiedschrijver Hooft noemt hem „een Heer van groote hoope” en inderdaad moet hij een zeer be-gaafde jonge man zijn geweest. Hij had twee jaar lang gestudeerd aan de Hoogeschool te Wittenberg en dat hij daar getoond had, wat hij kon, blijkt wel uit het getuigenis, dat Melanchton van Adolf gaf, n.l. dat hij uitmunte in leergierigheid. Doch een kamergeleerde was hij niet en toen zijn oudste broer het plan ontvouwde om de „verdrukte Nederlanden” ter hulp te komen, was Adolf dadelijk bereid, het zwaard aan te gespen.

De inval in het Noorden van ons land, die Lodewijk en Adolf zouden wagen, had Groningen ten doel.

Op 23 April 1568 gelukte het Lodewijk het Huis ter Wedde te bemachtigen, een kasteel dat aan den Graaf van Aremberg, den Stadhouder van Friesland toebehoorde. Dit kasteel gebruikte hij als verzamelpunt zijner troepen. Zoodra de troepen bijeen waren, werd Appingedam veroverd, waar Adolf zich met honderd ruiters bij hem voegde.

Aremberg, die in Frankrijk tegen de Hugenoten had gestreden, spoedde zich ondertusschen naar zijn bedreigde provinciën.

De tijd, die er verliep, eer de vijand kwam opdagen, had Lodewijk goed gebruikt. Hij had zijn soldaten geoefend en bewapend zoo goed als dat mogelijk was en eindelijk had hij Vrijdag den 21sten Mei gebruikt, om zich de trouw zijner mannen te verzekeren door geld en beloften.

Met z'n broeder Adolf nam hij z'n intrek in het klooster Heiligerlee.

Op Zondag 23 Mei zaten de beide

broeders aan den maaltijd, toen een boer de tijding kwam brengen, dat de vijand in aantocht was. Onmiddellijk maakten beiden zich gereed voor den strijd. Om den strijd te verhaasten — men verwachtte graaf Megen met hulptroepen voor Aremberg — zond Lodewijk Adolf met 100 ruiters den Spanjaarden op den smallen Woldweg tegemoet.

Om vijf uur begon de slag en om acht uur was alles reeds voorbij.

Met onstuimigen moed was Adolf met z'n ruiters op den vijand ingetrend. Doch hij bereed dien dag een jong vurig paard en dit beest, waarschijnlijk schichtig geworden door het krijgsrumoer, rende in zulk een toomeloze vaart vooruit, dat Adolf weldra te ver van zijn troep was verwijderd en zich zoo goed als alleen te midden der vijanden bevond.

„Al dichter werd hij door de vijandelijke ruiters omringd en moedig strijdend viel hij weldra onder hun slagen, eer de zijnen hem konden ontzetten. Dat hij niet weerloos was afgemaakt, toonden na den slag de vele lijken van vijanden, die om hem lagen.”

Ook Aremberg sneuvelde. Zijn paard kwam te struikelen en eer hij weer overeind was, werd hij gewond door Maarten de Tasschenmaker, een baling uit Amsterdam. Het noemen van zijn naam bezegelde zijn lot, want men kende hem als een verrader.

Hij was één der grooten, die eens met Oranje en Egmond hadden samengespannen tegen Philips, doch die de zaak des Vaderlands ontrouw was geworden en de zijde der Spanjaarden had gekozen.

Nadat de vijand het slagveld had ontruimd, vond Lodewijk het verminkte lijk van zijn broeder, dat hij naar het klooster Heiligerlee liet overbrengen. Waar het stoffelijk overschot van Graaf Adolf gebleven is, weet niemand. Een oude kroniek zegt, dat hij op het Huis ter Wedde is begraven, anderen berichten weer, dat hij te Embden is begraven. Doch de kerk van Embden bezit geen begrafenisboeken over 1568. In de kroniek van Abel Eppens wordt meegedeeld, dat hij te Embden is begraven, „bij der heren begrafenissen.” Dit moet dan zijn in de grafkapel in de Groote Kerk. Doch daar heeft een onderzoek, in 1911 ingesteld met steun van Koningin Wilhelmina, geen resultaat opgeleverd.

Met Graaf Adolf liet de eerste der vijf broeders zijn leven voor de zaak der vrijheid. Thans, vier eeuwen na zijn geboorte, herdenken wij dankbaar het korte leven van Graaf Adolf van Nassau, dat lang genoeg is geweest om te toonen door welken edelen geest hij bezielde was en hoe ook hij de eeuwige dingen stelde boven de tijdelijke.

P. de Z. J.Gzn

Het monument te Heiligerlee, voorstellende de Nederlandsche Maagd, die de hand beschermend uitstrekt over den stervenden graaf Adolf.